

уточнення того чи того терміна, коли поряд з новою термінолексемою функціонує і давніша, якій часом надається перевага: *вклади — депозити, обмін — бартер* та ін. Цікаво студентам також спостерігати за явищем антонімії, утворювати пари слів з протилежним значенням як на рівні інтернаціоналізмів, так і власне українських термінів: *націоналізація — інтернаціоналізація, інфляція — дефляція* та ін.

Спостерігаючи за функціонуванням економічно-правової термінології, доходимо висновку, що інколи іншомовні терміни виграють порівняно з національними своєю компактністю, виразністю, звідси — більшою відповідністю науковому поняттю: пор.: *ембарго — заборона, конкуренція — суперництво* та ін. У таких випадках доцільно віддавати перевагу інтернаціональному терміну, добираючи український відповідник до нього, правда, не зловживаючи запозиченими термінами.

Зважаючи на особливості мовної ситуації, доцільною буде актуалізація з термінологічного перекладу для визначення нормативних російських та українських відповідників на позначення економічних і правових понять. Така робота дозволяє збагатити і поширити словниковий запас студентів з української фахової лексики, а також запобігти ймовірним помилкам на різних мовних рівнях (орфоепічному, орфографічному, словотвірному, морфологічному, синтаксичному та стилістичному).

Отже, мовленнєва культура та імідж майбутнього фахівця формується за таких взаємозв'язаних умов: шанування державної мови, опанування різних джерел, в яких репрезентовано багатство рідної мови (наукова, художня, публіцистична література), дотримання норм української літературної мови, творче ставлення до написаного і промовленого слова, активне поповнення словникового запасу термінологічною лексикою.

Саме такі традиційні та новаційні засоби навчання допоможуть якнайповніше реалізувати творчий потенціал кожного індивідуума, що гарантуватиме успіх у професійно-ділових стосунках.

Ю. М. РУДЕНКО, канд. екон. наук, ст. викладач кафедри міжнародних фінансів КНЕУ

ДОСВІД ТА ДОЦІЛЬНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ НЕСТАНДАРТНИХ МЕТОДІВ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Для того щоб добре орієнтуватися в сучасній системі суспільних відносин, людині вкрай необхідні знання з принципів функціонування ринкової економіки. На жаль, до теперішнього часу громадяни нашої країни мали вивчати ази ринкових відносин на своєму власному гіркому досвіді, помиляючись, втрачаючи свої кошти через різноманітні афери та махінації.

Сучасна економічна освіта покликана забезпечити студента такими необхідними елементами, як економічна свідомість, економічне мислення, економічне виховання та економічна культура. Наше суспільство тільки-но починає наближатися до справжнього розуміння сучасних економічних процесів.

Рівень освіти — один з найважливіших факторів економічного зростання та стабільності. В Україні рівень освіти є традиційно досить високим. Майже 45 % випускників середніх шкіл вступають до вищих навчальних закладів. Для порівняння наведемо кілька прикладів. Сьогодні, коли 60 % вищих менеджерів американських компаній мають докторський ступінь, 30 % японських керівників компаній навіть не навчались у коледжі; у 1995 році в Китаї та Індонезії тільки 45—50, а в Таїланді менше 40 % молоді навчається у середній школі. Якщо у Франції 44 % випускників шкіл вступають у вищі навчальні заклади, а у США цей показник досягає 65 %, то у Малайзії він не піднімається вище 12 %.

На мою думку, особлива роль в тому, щоб вища освіта була максимально ефективною для студентів і держава від цього мала користь, належить використанню нових інформаційних технологій. Студент має усвідомити, що опанування цих технологій та належне їх застосування дають людині принципово нові можливості для пізнавальної та творчої самореалізації в системі інформаційного суспільства.

Немаловажним для того, щоб студент був зацікавлений у використанні цих технологій та в доскональному вивченні дисциплін, є використання нестандартних методів. Стимулом для студентів є саме новизна цих методів. Основні з них я апробовую вже протягом 3—4 років на семінарських заняттях незалежно від спеціальності студентів під час викладання курсів «Міжнародна економіка», «Міжнародна економічна діяльність України». Зупинюсь на деяких, котрі викликають у студентів найбільший інтерес. Цікавим способом згуртувати групу для кращого запам'ятовування та засвоєння основної термінології є розв'язування кросвордів (раніше укладених мною або студентами).

Безперечно, що для студентів навчання є цікавим та корисним, коли виникають ділові дискусії. Наведу приклад семінару з теми «Інтеграція України у світогосподарську систему». Вибираються два студенти, один з яких наводить аргументи за вступ України до ЄС та аргументи проти інтеграції до СНД. Другий студент наводить протилежну аргументацію. Усі інші студенти, як на прес-конференції, ставлять їм запитання. У результаті виникає цікава дискусія, після якої я узагальнюю всі думки і підбиваю підсумки.

І нарешті, дуже корисний і цікавий метод — це опитування у формі антагонізмів, тобто, коли перший студент висловлює наперед помилкове твердження. Другий повинен знайти і

виправити помилку, після цього вже він висловлює наперед неправильне твердження. Третій студент виправляє попереднього і т. д. Цей тренінг проходить наприкінці семінару і дозволяє в нестандартній та інтенсивній формі (9—10 хв) закріпити вивчений матеріал.

Л. О. САВЕНКОВА, д-р пед. наук, професор кафедри педагогіки та психології (Полтавський державний педагогічний університет)

РОЗРОБКА СТРУКТУРИ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ВИКЛАДАЧА ЕКОНОМІКИ

Результатом аналізу психолого-педагогічних робіт (Н. В. Кузьміна, В. О. Сластьонін, І. В. Страхов, В. А. Кан-Калек, Ю. М. Кулюжкін, Г. С. Сухобська та ін.) та багаторічних експериментальних досліджень стало розроблення викладачами Полтавського державного педагогічного університету структури педагогічної майстерності.

Ця структура знайшла широке використання в наукових роботах з проблеми професійної підготовки викладача, які проводилися в педагогічних закладах вищої освіти України.

Сьогодні науковий пошук з розробки структури педагогічної майстерності викладача економіки на новому якісному рівні йде на кафедрі педагогіки та психології Київського національного економічного університету.

Як відомо, одним з компонентів педагогічної майстерності є професійна компетентність викладача. На відміну від традиційного підходу (виділення мотиваційного, змістового та операційно-процесуального компонентів) на кафедрі педагогіки та психології започатковано новий науковий напрямок у вивченні згаданого феномену (проф. В. А. Козаков, асп. І. Б. Міщенко). Особливості цього напрямку полягають у дослідженні професійної компетентності викладача, тобто його професіонального інтелекту. На сьогоднішньому етапі наукового пошуку проходить вивчення сутності зазначеного феномена; визначаються рівні оволодіння ним та оптимальні методи формування в студентів в умовах економічного закладу вищої освіти.